

Förändringar vid ompublicering av AKU, år 2021-

20 oktober 2023

Innehåll

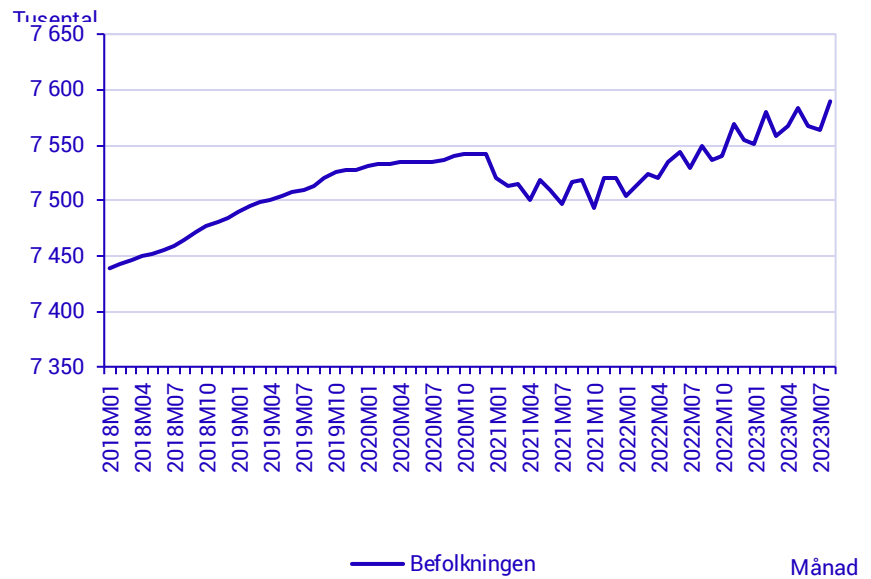
1	Bakgrund.....	3
2	Ny hantering avseende skattningsförfarandet	5
2.1	Målpopulation.....	5
2.1.1	Särskilda boenden	5
2.1.2	Värnpliktiga.....	5
2.1.3	Fängelseinterner.....	6
2.1.4	Modell	6
2.2	Hjälpinformation	7
2.2.1	Födelseland	7
2.2.2	Företagare	7
3	Förändring av variabler.....	9
3.1	Arbetslöshetstidens längd.....	9
3.1.1	Imputering	10
3.2	Överenskommen arbetstid	11
	Referenser	12

1 Bakgrund

I och med att EU:s nya ramlag för den sociala statistiken infördes i AKU från och med januari 2021 implementerades förändringar avseende definitioner, frågeformulär samt målpopulationen i AKU.

Målpopulationen består numera av personer i åldrarna 15–89 år som bor i privata hushåll. Jämfört med tidigare består förändringen av en utökning av åldersgruppen från 15–74 år till 15–89 år samt en avgränsning utifrån typ av hushåll, vilket tidigare ej har förekommit. Ur ett svenskt perspektiv inkluderas boende i studentkorridorer, inneboende, seniorboenden och servicelägenheter då det faller inom ramen för vad Eurostat definierat som privata hushåll. Det som exkluderas ur målpopulationen är personer som bor på så kallade institutionsboenden, såsom gruppboenden för funktionsnedsatta, fängelser och hem för sluten ungdomsvård. Även värnpliktiga exkluderas från målpopulationen.

Tidigare utgjordes målpopulationen av samtliga personer som var folkbokförda i Sverige. Dessa personer går att identifiera genom Registret över totalbefolkningen (RTB). RTB har därför, bland annat, använts som urvalsram samt som grund i skapandet av hjälpinformation. Hjälpinformationen används i skattningsförfarandet genom att designvikterna justeras så att de svarandes uppräkningsvikter summerar till kända registertotaler. Eftersom det inte finns registerinformation över AKU:s målpopulation har de som ej bor i privata hushåll kartlagts vid intervjutillfället och därefter skattats från och med januari 2021. Populationen blir med denna hantering en skattning, till skillnad mot tidigare då den baserades på registerinformation, och den blir därför mer volatil. Att tidsserien är mer volatil då den skattas ses i figur 1.1 som visar befolkningen 15–74 år för perioden januari 2018 – augusti 2023. I figuren utgörs befolkningen för perioden januari 2018 – december 2020 av samtliga folkbokförda medan den för perioden januari 2021 – augusti 2023 utgörs av folkbokförda som bor i privata hushåll. I figuren ses att befolkningen blir lägre enligt den nya målpopulationen samt att den är mer volatil jämfört med tidigare.

Figur 1.1. Befolkning enligt AKU, båda könen 15–74 år. Olänkade uppgifter. Januari 2018 – augusti 2023. Tusental.

Utöver ändringen av målpopulationen har definitioner och frågeformulär förändrats vilket kan påverka jämförbarheten över tid. I syfte att skapa jämförbarhet för tidsserier över tid har arbete bedrivits med att länka AKU, detta arbete beskrivs i SCB (2023).

2 Ny hantering avseende skattningsförfarandet

I syfte att förbättra kvaliteten i AKU har arbete bedrivits med att ta fram en ny hantering av AKU:s målpopulation. Fokus för detta arbete har varit att använda administrativa uppgifter för att skapa den population som ligger till grund för den hjälpinformation som används i skattningsförfarandet.

I samband med detta arbete har delar av AKU:s hjälpinformation setts över i kvalitetsförbättringssyfte.

2.1 Målpopulation

Tre grupper har identifierats utgöra majoriteten av de som inte tillhör AKU:s målpopulation, dessa är:

- a) Personer som bor i särskilda boenden, såsom äldreboenden, servicehus eller gruppboendestäder
- b) Värnpliktiga eller kontraktsanställda soldater
- c) Fängelseinterner

2.1.1 Särskilda boenden

Fastighetsregistret (FR) innehåller adressuppgifter för särskilda boenden. Genom att sambearbeta denna information med folkbokföringsadress i RTB kan personer på särskilda boenden identifieras.

Denna information finns tillgänglig på månadsbasis med ungefär en månads eftersläp vid användning i AKU. I och med att informationen finns tillgänglig på månadsbasis med hög aktualitet så är det möjligt att justera den folkbokförda populationen med avseende på denna information.

2.1.2 Värnpliktiga

I Inkomst- och taxeringsregistret (IoT) finns uppgifter om personer som erhållit dagsersättning för värnpliktiga.

Dessa uppgifter finns tillgängliga årsvis med ungefär ett och ett halvt års eftersläp och är då uppdelade efter månad. I och med att uppgifterna tillgängliggörs med ett långt eftersläp går det inte att använda dem för att göra justeringar på individnivå för den aktuella månaden. I stället används uppgifterna för den månad de faktiskt avser för att på en aggregerad nivå beräkna hur de olika grupperna i AKU:s hjälpinformation påverkas. Dessa aggregerade uppgifter används därefter för att justera populationen för den aktuella månaden.

2.1.3 Fängelseinterner

Kriminalvården har information om antalet pågående fängelseverkställigheter och detta motsvarar i stort antalet intagna på anstalter i Sverige.

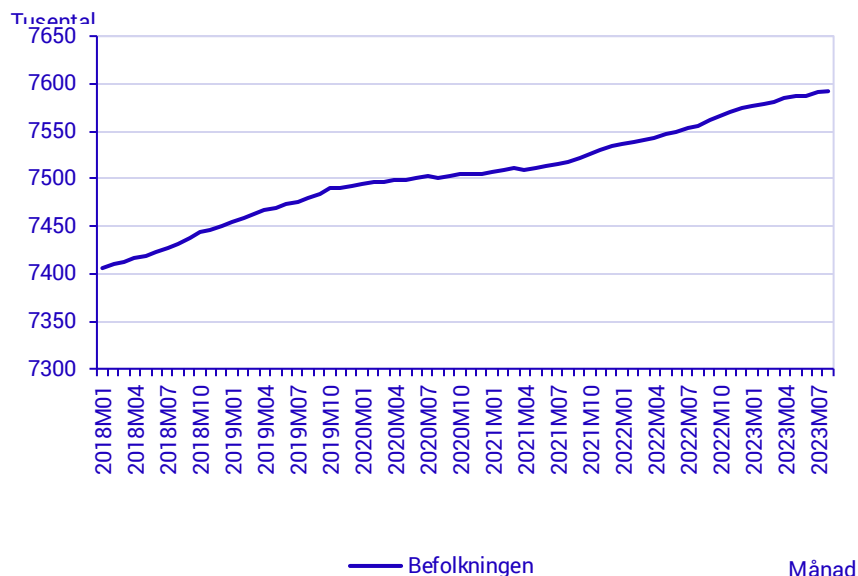
SCB får tillgång till aggregerad information från Kriminalvården. Denna aggregerade information avser den första i månaden och levereras på månadsbasis. Vid användning i AKU är den ungefär två månader gammal. Uppgifterna är uppdelade utifrån den hjälpinformation som används i AKU och levereras därför efter kön i kombination med ålder samt efter regional indelning. Hjälpinformationen i AKU utgörs även av information om födelseland. Den uppgiften finns dock inte hos Kriminalvården och leveransen är därför i stället uppdelad efter medborgarland. För att omvandla uppgifterna efter medborgarland till födelseland har RTB använts för att modellera hur dessa förhåller sig till varandra och därefter räkna om medborgarland till födelseland.

2.1.4 Modell

De tre uppgifter som beskrivs i avsnitt 2.1.1–2.1.3 utgör tillsammans en stor del av de som ej bor i privata hushåll. Dessa används därför för att justera informationen från RTB avseende de som är folkbokförda i Sverige för att identifiera AKU:s målpopulation. Denna modell för populationen är likvärdig med den modell för populationen som används för mikrolänkning av åren 2005–2020.

Uppgifterna om särskilt boende används på individnivå för den aktuella månaden medan uppgifterna om värnpliktiga och fängelseinterner används på en aggregerad nivå. Dessa uppgifter används för att justera hjälpinformationen som används i AKU:s skattningsförfarande.

Denna ändrade hantering medför att AKU:s målpopulation nu generas från registerinformation i stället för att skattas, vilket resulterar i en mindre volatil tidsserie över befolkningen. Detta ses i figur 2.1 som visar populationen för perioden januari 2018 – augusti 2023. Perioden januari 2018 – december 2020 utgörs av mikrolänkade uppgifter och perioden januari 2021 – augusti 2023 utgörs av uppgifter framtagna enligt det nya skattningsförfarandet. I figuren ses att det inte längre finns ett brott mellan december 2020 och januari 2021 i och med att mikrolänkade uppgifter används innan 2021. Det ses även att tidsserien från och med januari 2021 inte längre är lika volatil som då den togs fram genom en skattning.

Figur 2.1.

Befolkningen i AKU, båda könen 15–74 år. Länkade uppgifter. Januari 2018 – augusti 2023. Tusental.

2.2 Hjälpinformation

I samband med att hanteringen av populationen i skattningsförfarandet har ändrats har mindre ändringar avseende hjälpinformationen genomförts.

2.2.1 Födelseland

En kvalitetsförbättring avseende födelseland har införts genom att kombinera denna information med kön. Tidigare delades hjälpinformationen avseende födelseland in i fyra grupper. Dessa grupper är; född i Sverige, född i Norden utom Sverige, född i Europa utom Norden respektive född i övriga världen. För att förbättra kvaliteten i skattningarna då indelning sker efter födelseland och kön har hjälpinformationen ändrats på sådant sätt att de fyra tidigare grupperna kombineras med kön så att hjälpinformationen avseende födelseland numera består av åtta grupper.

Denna förändring medför att tidsserier över befolkningen uppdelad efter kön i kombination med inrikes respektive utrikes född blir mindre volatila. Påverkan på övriga tidsserier som analyserats är minimal, däremot ses en förbättring avseende minskad osäkerhet i de analyserade tidsserierna.

2.2.2 Företagare

Information om företagare från Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS) har tidigare använts som hjälpinformation tillsammans med information från Skatteverkets arbetsgivardeklaration på

individnivå (AGI). Dessa uppgifter används tillsammans för att, i hjälpinformationen, klassificera individer som sysselsatt respektive ej sysselsatt.

I och med att RAMS finns för årgångarna 1985–2021 och därefter inte kommer att fortsätta att framställas kommer det fortsättningsvis inte längre att vara möjligt att hämta information om företagare från RAMS. I stället kommer Befolkningens arbetsmarknadsstatus (BAS) att användas som källa för företagare. En fördel med att använda BAS i stället för RAMS är att BAS finns tillgänglig på månadsbasis och är vid användning i AKU mer aktuell än RAMS. Vid användning i AKU är uppgiften från BAS ungefär två månader gammal.

För att inte riskera ett eventuellt tidsseriebrott vid övergång från RAMS till BAS för information om företagare då RAMS fasas ut, har BAS använts från och med framställning av AKU januari 2021 och framåt vid denna opublicering.

3 Förändring av variabler

Som tidigare nämnts medförde införandet av den nya ramlagen, utöver ändringen av populationen, även ändringar avseende definitioner och frågeformulär. De förändringar som den nya ramlagen har medfört har främst hanterats genom mikrolänkning av AKU avseende perioden 2005–2020. Dock har även ett antal förändringar avseende perioden januari 2021 och framåt genomförts och skiljer sig därför mot det som tidigare publicerats för samma period. I detta avsnitt beskrivs dessa förändringar.

Utöver de förändringar som beskrivs här påverkas även jämförbarheten för tidsserier avseende övertid. Mikrolänkade tidsserier för övertid publiceras därför inte för perioden 2005–2020. Mer information om övertid fås i SCB (2023).

3.1 Arbetslöshetstidens längd

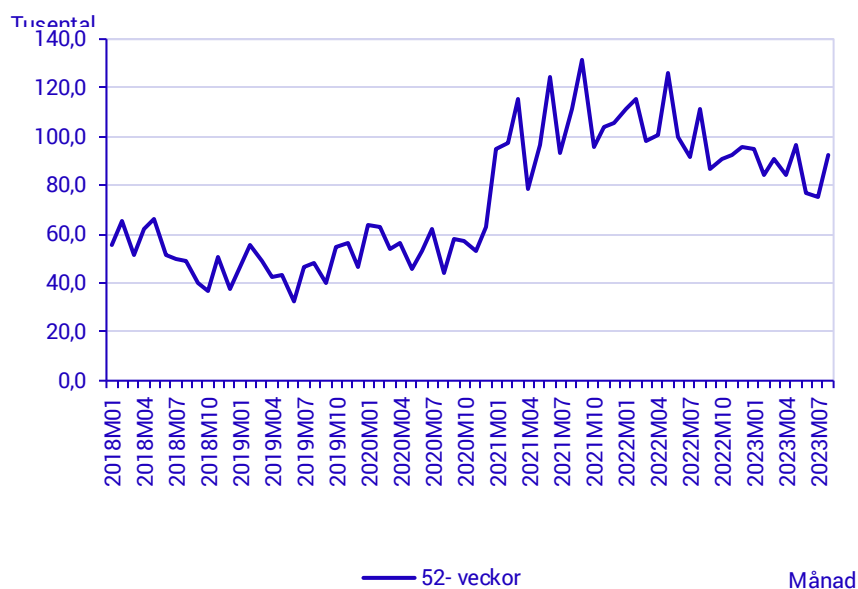
För arbetslösa är det av intresse att få information om arbetslöshetstidens längd, därför insamlas och redovisas denna information inom AKU. Arbetslöshetstidens längd grupperas vid redovisningen i AKU efter 1, 2, 3–4, 5–26 respektive 27– veckor. Därutöver redovisas även 52– veckor samt medelvärde för arbetslöshetstidens längd.

Uppgift om arbetslöshetstidens längd tas dels fram genom svar vid det aktuella intervjutillfället, dels genom en kombination av svar vid intervjutillfället föregående kvartal samt svar vid det aktuella intervjutillfället. Om urvalspersonen inte deltagit tidigare eller om den deltagit men ej var arbetslös vid intervjutillfället föregående kvartal ställs en fråga om hur länge urvalspersonen har varit arbetslös. Om urvalspersonen var arbetslös vid intervjutillfället föregående kvartal ställs en kontrollfråga för att avgöra om urvalspersonen har varit arbetslös under hela perioden mellan intervjutillfällena. Om så är fallet adderas 13 veckor på uppgiften om arbetslöshetstidens längd vid intervjutillfället föregående kvartal. Detta förfarande ger därmed, för vissa urvalspersoner, ett beroende mellan intervjutillfällena när det gäller uppgifter om arbetslöshetstidens längd.

I samband med övergången till den nya ramlagen fick samtliga urvalspersoner under första kvartalet 2021 ett frågeformulär där uppgifter från tidigare intervjutillfällen inte användes. Detta medförde att det förfarande som tidigare använts för att ta fram information om arbetslöshetstidens längd inte användes under första kvartalet 2021, för att därefter användas igen för efterföljande kvartal utifrån svaren under första kvartalet 2021. För första kvartalet 2021 baseras uppgifter om arbetslöshetstidens längd därmed enbart på det svar som

urvalspersonen uppgivit vid det intervjutillfället. Detta påverkar främst redovisningen av längre arbetslöshetstidslängd, framför allt 52-veckor.

Det förändrade förfarandet under första kvartalet 2021 medför att ett skifte för en arbetslöshetstidslängd på 52-veckor kan observeras mellan december 2020 och januari 2021, vilket ses i figur 3.1.

Figur 3.1

Antal arbetslösa med en arbetslöshetstidslängd på 52-veckor, båda könen 15-74 år. Olänkade uppgifter. Januari 2018 – augusti 2023. Tusental.

3.1.1 Imputering

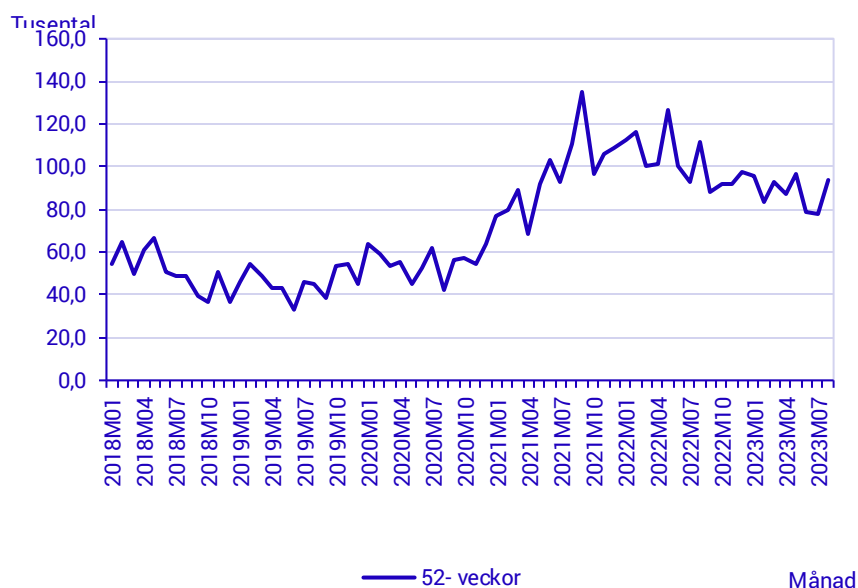
I syfte att hantera brottet som uppstår för denna tidsserie mellan december 2020 och januari 2021 har imputering genomförts för arbetslöshetstidens längd. Denna imputering efterliknar, så långt som det är möjligt, tidigare förfarande. Detta innebär att uppgifter om arbetslöshetstidens längd från fjärde kvartalet 2020 har använts i imputeringen för efterföljande perioder.

Imputering genomförs för den delmängd av arbetslösa som är arbetslösa både under fjärde kvartalet 2020 och första kvartalet 2021. Därutöver ska dessa under första kvartalet 2021 ha angivit att deras arbetslöshet varat en längre tidsperiod än vad de angav för fjärde kvartalet 2020 för att vara aktuella för en imputering. För de urvalspersoner som uppfyller dessa kriterier genomförs imputeringen genom att 13 veckor adderas till den uppgift om arbetslöshetstidens längd som finns för fjärde kvartalet 2020. Därefter används detta imputerade värde då uppgift om arbetslöshetstidens längd tas fram för efterföljande perioder.

Denna imputering har störst effekt för arbetslösa med en arbetslöshetstid på 52-veckor. Små effekter kan även ses för andra

grupperingar efter arbetslöshetstidens längd där arbetslösa med en arbetslöshetstid på 27– veckor påverkas mest. Anledningen till detta är att denna grupp även innehåller de med en arbetslöshetstidlängd på 52– veckor.

I figur 3.2 ses tidsserier för antal med en arbetslöshetstidlängd på 52– veckor. För perioden januari 2018 – december 2020 redovisas länkade uppgifter och för perioden januari 2021 – augusti 2023 redovisas uppgifter där imputerade värden ingår. Jämfört med figur 3.1 ses i figur 3.2 inte samma skifte från december 2020 till januari 2021, däremot ses en ökning över tid.

Figur 3.2
Antal arbetslösa med en arbetslöshetstidlängd på 52– veckor, båda könen 15–74 år. Länkade uppgifter. Januari 2018 – augusti 2023. Tusental.

3.2 Överenskommen arbetstid

För sysselsatta redovisas överenskommen arbetstid. Då alla sysselsatta inte har en överenskommen arbetstid består informationen av flera komponenter. De ingående delarna är; överenskommen arbetstid för anställda, vanligen arbetad tid för företagare och medhjälpande familjemedlem samt faktisk arbetad tid för personer som är behovsanställda eller har en timanställning utan avtal.

I samband med införandet av den nya ramlagen fanns inte den faktiska arbetstiden för behovsanställda eller timanställda utan avtal med i redovisningen. I redovisningen som nu görs för 2021 och framåt är dessa nu inkluderade. Det påverkar redovisningen av genomsnittlig överenskommen arbetstid, redovisningen av deltid, 1–19 timmar eller 20–34 timmar samt heltid.

Referenser

SCB (2023). *Metod för länkning av AKU:s tidsserier för perioden 2005–2020.*